

Werkgroep Behoud de Peel

Jaarverslag 2024

Het werk van Werkgroep Behoud de Peel

Jaarverslag over 2024

Werkgroep Behoud de Peel is sinds 1978 strijdvaardig en actief met het behoud en herstel van de Peelgebieden. De Werkgroep is een vrijwilligersorganisatie, die de jarenlange inzet voor het behoud van dit waardevolle natuurgebied alleen kan volhouden dank zij de steun van talrijke supporters.

Jaarverslagen en nieuwsbrieven staan op <http://www.wbdp.nl>

Werkgroep Behoud de Peel wil jaarlijks al haar supporters op de hoogte houden van haar activiteiten. In dit jaarverslag kun je, naast een overzicht van de door WBdP ingediende zienswijzen en handhavingsverzoeken, ook lezen hoe we ons steentje bijdragen door constructief mee te denken en input te leveren aan nieuwe initiatieven zoals NOVEX De Peel.

Indien nodig steken we, samen met andere vrijwilligers, ook de handen uit de mouwen om te bereiken dat de vogels zich thuis blijven voelen in de Peel. We voeren daarnaast actie om te voorkomen dat de Peel verdroogt door grondwateronttrekking voor beregening van de akkers rondom de Peel.

We hebben het initiatief genomen om te onderzoeken welke landbouwchemicaliën op de Peel terecht komen en hebben de eerste juridische stappen gezet om gifgebruik terug te dringen. We komen hier in een volgend jaarverslag zeker op terug. En zoals gebruikelijk hebben we ook in dit jaarverslag enkele interessante artikelen over broedvogels in de Peel, om te laten zien hoe mooi de natuur is die we willen beschermen.

Wij wensen iedereen veel leesplezier.

In memoriam Chris Bartels

Op 19 november is Chris Bartels op 84 jarige leeftijd overleden. Chris was vele jaren actief vrijwilliger bij WBdP. Chris maakte zich de ingewikkelde materie op het gebied van ammoniak en veehouderij zeer snel eigen en had onder andere invloed op de totstandkoming van het ammoniakreductieplan in Limburg. Chris heeft lang onze WBdP-vergaderingen voorgezeten en begeleidde bij WBdP het werk van de banenpoulers die een aantal jaren voor WBdP gewerkt hebben.

Samen met Piet Blankers en Frans Swinkels heeft Chris bijgedragen aan onze Verheven Peel-visie. We zullen Chris missen.

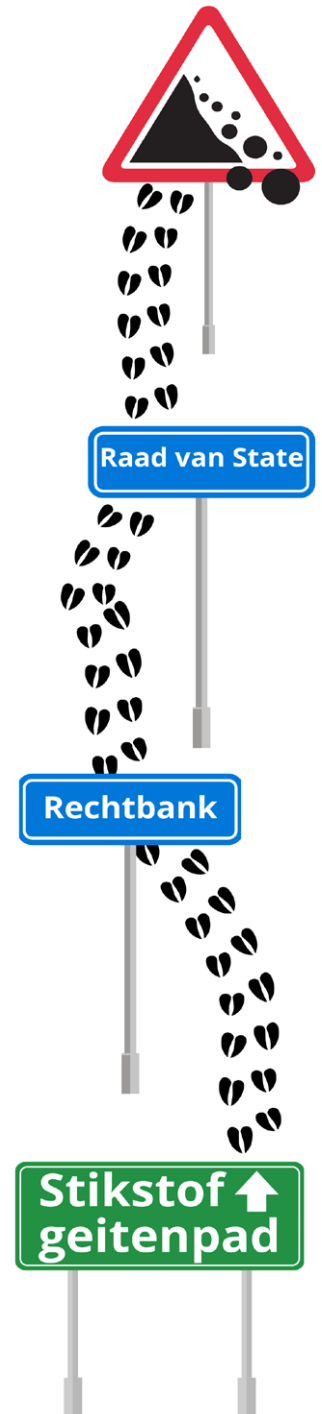

Scherp blijven op stikstof

Het is inmiddels al tientallen jaren bekend dat stikstof een groot probleem is voor de natuur, ook voor de Peelgebieden. Een teveel aan stikstof zorgt voor een toename van voeding in het water en in de bodem. Voor het herstel van hoogveen in de Peel is dat uitermate schadelijk, omdat hoogveen alleen gedijt bij extreem voedselarme omstandigheden. Vandaar dat WBdP scherp blijft op het gebied van ammoniakuitstoot (stikstof) uit de veehouderijen. De intensieve veeteelt is de grootste bron van de stikstof die op de Peelgebieden terecht komt. Iedereen is er inmiddels van overtuigd dat de uitstoot van stikstof moet afnemen, maar de praktijk (de politieke wil) is weerbarstig. Nog te vaak zien we gebeuren dat veehouderijen, ook dicht bij de Peel, uitbreiden in aantal dieren. Veehouders doen dat door te investeren in emissie-reducerende technieken (bijvoorbeeld luchtwassers), waardoor de uitstoot per dier omlaag gaat. Daarmee kunnen ze meer dieren houden met dezelfde uitstoot. Begrijpelijk dat de veehouders dit doen: ze willen de investering terugverdienen. De natuur wordt hiermee echter niet ontlast. Extra problematisch is dat veel emissie-reducerende technieken niet doen wat ze op papier beloven, zodat deze uitbreidingen vaak meer emissie betekenen. We blijven hier scherp op.

Informatie door WBdP

Om de buitenwacht te informeren over de activiteiten van WBdP versturen we regelmatig digitale nieuwsbrieven. In 2024 heeft de werkgroep 10 keer een nieuwsbrief verstuurd naar ruim 400 adressen. Deze nieuwsbrieven zijn terug te lezen op de website onder het kopje 'nieuwsberichten'. Verder heeft de voorzitter een excursie verzorgd voor de nieuwe wethouder Ruimtelijke Ordening in de gemeente Deurne en een lezing met excursie voor studenten van de WUR.

BIJZONDERE SAMENWERKING

Toekomst van de Peel

WBdP werkt regelmatig samen met overheidsinstanties en levert input m.b.t. ontwikkelingen over de toekomst van de Peel. Hieronder verslag van een paar van deze samenwerkingsverbanden in 2024.

NOVEX De Peel

In de Peel komen veel opgaven samen die om een oplossing vragen. De landbouw- en energietransitie, aanpak van droogte, verbeteren van natuur en waterkwaliteit, leefbaarheid, economische vitaliteit. Opgaven van zowel regionaal, provinciaal als nationaal belang. Dit heeft ertoe geleid dat het Rijk in het Programma NOVEX (2022) de Peel heeft aangewezen als NOVEX-gebied. Hiermee wordt ingezet op een gezamenlijke en integrale gebiedsgerichte regie.

Ook aan WBdP is gevraagd om input. Voor de integrale aanpak zou eigenlijk heel het platteland 'op de schop' moeten. WBdP pleit ervoor dat dit in ieder geval met voorrang gebeurt in de 'overgangszones': in de ca 2 km brede zones die aangewezen zijn om de Peel tegen verdroging te beschermen. Daarbinnen zouden er beperkingen voor de landbouw moeten gelden, met meer natuur en minder water- en gif-intensieve landbouw. Teelten zoals graszoden, bloembollen, groentes, bloemen, bomen e.d. horen hier volgens ons niet thuis. Wel teelten die minder mest, beregening en gif nodig hebben en die een hogere grondwaterstand verdragen. De overheid zal bij deze transitie ongetwijfeld moeten faciliteren, opdat er voor dergelijke productiemethoden ook een verdienmodel is. Voor de Peel is behalve voedselarmoede ook een stabiele waterstand, landschappelijke openheid en rust heel belangrijk. Dus let op met glastuinbouw, zonneparken, windmolens etc..

De unieke natuur van de Peel als hoogveenbiotop, met de daarbij behorende biodiversiteit moet het uitgangspunt zijn en blijven.

Belangrijk daarbij is dat ook het landschap rondom de Peel aantrekkelijker wordt, zodat niet iedereen voor recreatie de Peel in hoeft. Een kans voor NOVEX.

Peelbelevingsplan

WBdP heeft input gegeven voor het Peelbelevingsplan van de gemeente Deurne en Staatsbosbeheer. Ons uitgangspunt: laat de toerist het mooie van de Peel beleven op een manier die de natuur zo min mogelijk verstoort.

Pilot 'Ondernemingsaanpak De Peel'

WBdP zit in de klankbordgroep van de Pilot 'Ondernemersaanpak De Peel', die als doel heeft agrariërs te ondersteunen en perspectief te bieden bij de transitie naar een duurzaam bedrijfsmodel, stikstofemissies te reduceren en verbeteringen te realiseren op de thema's water, bodem, natuur, klimaat en milieu.

Een belangrijk resultaat van de samenwerking in Peel-Land is de nieuwe natuur in het Middengebied, de strook tussen Deurnsche en Mariapeel

Het archief van de stichting Peel-Land is digitaal te raadplegen bij de Werkgroep

30 jaar terug in de geschiedenis van de Werkgroep.

In 1995 was er een initiatief tot samenwerking tussen WBdP en agrariërs in de Peelregio. Op 31 januari 1997 tekenden een rundveehouder uit Asten-Heusden, een varkenshouder uit Deurne, een pluimveehouder uit Beringe en een bestuurslid van de Werkgroep de notariële akte. De stichting Peel-Land was een feit. Met bewust een streepje tussen Peel en Land, want het ging om ruimte voor natuur én landbouw. De agrariërs vertegenwoordigden respectievelijk de stichting JAPI (Jong Agrarisch Peel Initiatief), MCP (Milieucoöperatie de Peel U.A.) en MCPM (Milieucoöperatie Peel en Maas). Een van de hoofddoelen van Peel-Land was het samen zoeken naar concrete oplossingen, bijvoorbeeld bij uitvoering van plannen in het kader van NUBL (Nadere Uitwerking Brabant-Limburg). En dat is inderdaad gebeurd. In breed verband en met veel mensen is eind jaren 90 goed samengewerkt om een zestiental projecten te verwezenlijken, waarbij én de Peelnatuur én de landbouw in de Peelregio naar tevredenheid profijt hadden. Het belangrijkste project was dat tussen de Deurnese Peel en de Mariapeel drie glastuinbouwbedrijven voor een eerlijke prijs werden uitgekocht. Dat is de aanzet geweest tot een latere landinrichting, waarmee daar alle glastuinbouwbedrijven en rundveehouderijen zijn uitgekocht voor nieuwe natuur.

NAT EN VRIJ VAN GIFSTOFFEN

Bestrijdingsmiddelen in de Peel

De Werkgroep maakt zich zorgen over verwaaiing van landbouwbestrijdingsmiddelen in de Peel. In Natura2000-natuurgebieden in Drenthe en de Veluwe werden namelijk tientallen landbouwbestrijdingsmiddelen aangetroffen. De bestrijdingsmiddelen blijven blijkbaar niet op de akker, maar verdampen, hechten zich aan fijne stofdeeltjes en verwaaien kilometers ver, ook naar kwetsbare natuur.

Deze alarmerende gegevens waren aanleiding voor de Werkgroep om een oriënterend onderzoek te starten naar de aanwezigheid van landbouwbestrijdingsmiddelen in zomereikenblad in de Grootte Peel, Mariapeel en Deurnsche Peel en ook De Banen en Sarsven, samen ca 4700 ha.

Onderzoekmethode

De onderzoeksvraag is: *komen er bestrijdingsmiddelen voor in de vegetatie van de Natura 2000-gebieden van de Peel; zo ja, welke en in welke concentraties?* O.b.v. eerder vegetatieonderzoek in Nederland is gekozen voor analyse van blad van de zomereik. In oktober 2024 zijn op 10 locaties in de Peel bladeren van eikenbomen verzameld. Eurofins heeft deze bladeren geanalyseerd op de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen. Een paar locaties liggen dichtbij landbouwgrond met intensieve teelten. Drie locaties liggen in het hart van de natuurgebieden de Grootte Peel, Deurnsche Peel en Sarsven/Banen, op 1-2,5 km kilometer van de dichtstbijzijnde landbouw.

Honderden soorten insecten leven op en van eiken. Op die manier krijgen ze bestrijdingsmiddelen binnen en geven die weer door aan vogels en andere insecteneters

Bron: CBS
Illustratie: WBGp

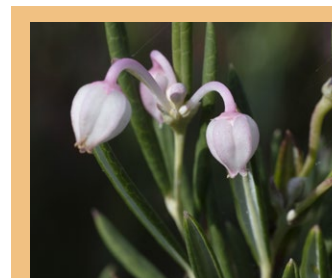
Verzamelen van eikenblad in De Banen, Nederweert

Economische belangen nog leidend

Er is toenemende media-aandacht voor de risico's van bestrijdingsmiddelen en een meerderheid in de Tweede Kamer heeft een motie aangenomen waarin staat dat de gezondheid van mens, dier en hun leefomgeving centraal moet staan in het gewasbeschermingsmiddelenbeleid. Toch heeft dit nog niet geleid tot beleidswijziging. Economische belangen van de agrarische sector blijven blijkbaar voortdurend zwaarder wegen dan gezondheid en milieu.

Rapportage onderzoek

In maart 2025 zullen we de meetresultaten publiceren op de website www.wbdp.nl en via de media.

Achterban- en vrijwilligersdag

1 juni organiseerde de werkgroep de jaarlijkse achterban- en vrijwilligersdag in de Heidsche Peel bij Ysselsteyn. Met Boena van Noorden, ecooloog bij de Provincie Limburg, verkenden we het interessante gebied, met veenmosputten waar we onder andere lavendelheide konden bewonderen. Daarvoor gaf Wim van Opbergen een lezing over de historie van het gebied.

Snoeien voor de spotvogel

Tijdens “Ecotop de Peel” in Deurne (februari 2024) vertelde ecoloog Boena van Noorden over het spannende onderzoek dat hij al meer dan 20 jaar doet aan de spotvogel (Rode-Lijst-soort) in de Peel. Een heel belangrijk deel van zijn onderzoek deed hij in struwelen langs de Mussenbaan in de Grote Peel. De zandwegen met bijbehorende bermen (met struweel), oorspronkelijk eigendom van de gemeente Nederweert, zijn een spotvogelbolwerk. In 2023 werden de bermen overgedragen aan Staatsbosbeheer en schoot het onderhoud er bij in, met als gevolg dat het struweel doorgroeide naar de boomfase.

Bomen zijn een ongeschikte broedplaats voor de spotvogel, omdat het bladerdak veel minder dekking geeft dan het oorspronkelijke struweel. Verder tasten te hoge bomen de voor weidevogels noodzakelijke openheid aan. Redenen genoeg om de handen uit de mouwen te steken! Spontaan bood de Werkgroep aan om een snoeiactie op touw te zetten. Er was echter haast geboden, want het broedseizoen diende zich al aan. In een recordtempo werd het vrijwilligersnetwerk van WBdP geraadpleegd, maar ook Vogelwerkgroep Nederweert, het Natuurlijk Platform en IVN Asten-Someren werden gemobiliseerd. Maar liefst 25 mensen meldden zich en gingen 14 dagen later (17 februari) enthousiast aan de slag!

Gereedschap werd beschikbaar gesteld door het Limburgs Landschap. Staatsbosbeheer en de gemeente Nederweert verleenden hun toestemming en Staatsbosbeheer zorgde ervoor dat na afloop het snoeihout netjes werd opgeruimd. Het resultaat mocht er wezen: op 14 plekken werd 20 meter doorgeschoten struweel verwijderd.

En wat vonden de spotvogels er van, nadat zij na ruim 8000 km te hebben gevlogen in mei in de Mussenbaan aankwamen? Boena van Noorden registreerde in het broedseizoen 2024 15 broedparen van deze trekker uit Afrika. Dit betekende een lichte afname ten opzichte van 2023, toen er nog 17 broedparen werden geteld. Was het snoeiwerk niet uitgevoerd, dan waren de aantallen beduidend lager geweest. Een mooi succes dus, dankzij de spontane bereidheid van natuurliefhebbers om zelf actief aan de slag te gaan om de biodiversiteit in de Peel te behouden!

Handen uit de mouwen: met 25 vrijwilligers snoeiden we de hoog opschietende struiken in de bermen van de Mussenbaan

Natuurwerkdag Scherliet

De Werkgroep organiseerde op 2 november weer de jaarlijkse natuurwerkdag samen met Staatsbosbeheer en Stichting Veen, ditmaal in de Scherliet. Dit Peelrestant is een klein natuurgebiedje in de gemeente Peel en Maas, kwetsbare natuur in het hoogveenlandschap van de Peel. Sporen van de verleving zijn hier nog overal zichtbaar, zoals turfputjes en kanalen. Om het open karakter in het moeras en de heide te behouden zijn op de natuurwerkdag jonge boompjes verwijderd.

HYDROLOGISCHE BUFFERZONE

Dossier berekening

De Werkgroep zet zich sinds de jaren '80 in tegen verdroging van de Peel. We zien echter dat het overheidsbeleid volstrekt onvoldoende is, juist nu water-intensievere teelten steeds meer oprukken richting de randen van de natuurgebieden, als vervanging van graslanden. Onderstaand onze inbreng in 2024:

Geen actie, maar nog meer onderzoek

De Werkgroep pleit al jaren voor vernatting van de hydrologische bufferzones rondom de Peel. Hier wordt echter nog steeds door de waterschappen en provincies te weinig aan gedaan. WBdP heeft daarom in februari 2023 de provincies Noord-Brabant en Limburg gevraagd om handhavend op te treden betreffende de beregeningsputten binnen de bufferzones, omdat deze putten niet beschikken over de vereiste natuurvergunning.

Provincie Limburg heeft in december '24 ons handhavingsverzoek geweigerd, met ons inziens een reeks niet valide argumenten. WBdP heeft tegen deze weigering bezwaar aangekend. Van Provincie Noord-Brabant verwachten we in 2025 een reactie.

Daarnaast wordt er door de overheden ook gewerkt aan een Hydrologische Systeem Analyse (HSA) om de effecten van berekening, plus van vernattingsmaatregelen, beter te kunnen inschatten. De tot nu toe gebruikte hydrologische modellen zouden verouderd zijn. Wij zien dit als een bekende vertragingstactiek. WBdP zit wel aan tafel bij de HSA.

Gegoochel met beregeningsputten

In het beheerplan van de Peelgebieden is geregeld dat er alleen sprake mag zijn van verplaatsingen van putten binnen de hydrologische bufferzones indien er op een grotere afstand van de Peel onttrokken gaat worden. Uit eigen onderzoek blijkt echter dat er sprake is van meerdere verplaatsingen richting de Peel. WBdP heeft daarom 22 handhavingsverzoeken betreffende onrechtmatig verplaatste putten verstuurd naar de provincies Noord-Brabant en Limburg. Door een eigen veldonderzoek hebben wij verder in het Limburgse deel van de bufferzone van de Groote Peel 13 putten gevonden die onbekend zijn bij het waterschap. Ook voor deze, ons inziens illegale putten, hebben we om handhaving gevraagd.

Nog steeds geen hydrologische bufferzones voor Het Zinkske en De Bult

Voor de Peelrestanten Het Zinkske en De Bult is aan de Limburgse zijde nog steeds geen hydrologische bufferzone gedefinieerd. In 2023 hebben we besloten om provincie Limburg op te roepen om handhavend op te treden tegen beregeningsputten binnen 1 km aan de Limburgse zijde van de twee Peelrestanten. Ook dit verzoek is afgewezen in december, met dezelfde, ons inziens niet valide argumenten.

'Bestaand recht' van beregeningsputten

WBdP heeft er recent bij de rechter voor gezorgd dat vergunning-vrijstelling voor putten in het N2000-beheerplan geschrapt werd. Agrariërs zijn vervolgens ook naar de rechter gestapt; zij willen de vrijstelling terug in het beheerplan. De rechter is daarmee niet akkoord gegaan. Prima!! Op het vlak van bestaand recht deed de rechtbank echter wel een opmerkelijke uitspraak. Volgens haar hoeft er op de referentiedatum (10-6-1994) geen toestemming voor de beregeningsput te zijn geweest, als men maar kan aantonen dat het gebruik van de put vóór die datum is aangevangen en er naderhand toestemming is verleend. WBdP is het daar niet mee eens en heeft daarom, met goede argumenten, hoger beroep ingesteld tegen deze interpretatie.

De Bult

HANDHAVING WETTELIJKE REGELS

Houd overheid scherp!

Werkgroep Behoud de Peel houdt in de gaten of de overheid de wetgeving correct uitvoert, onder andere als er vergunningen worden verleend waarbij de stikstofdepositie op de Peel toeneemt. Veel van onze oppositie betreft het klakkeloos accepteren van emissie-arme stalsystemen met meer dieren. Deze systemen werken in de praktijk veelal niet goed, waardoor de uitstoot dan toeneemt. Vaak zijn dit langjarige procedures. Hier een kort overzicht van onze procedures in 2024:

--In Asten zag een rundveehouderij na ons verzoek om handhaving bij de provincie af van de uitbreiding met emissie-arme stallen.

--In Deurne dienden we een zienswijze in tegen een vergunning met meer rundvee op twijfelachtige combilucht-wassers.

--In Nederweert speelden twee kwesties met meer dieren op discutabele combiluchtwassers, een zienswijze tegen extra dieren in twijfelachtige proefstallen, een zienswijze vanwege meer emissie met mestbewerking en twee verzoeken om intrekking van de vergunning van een al jaren deels leegstaand bedrijf.

--In Peel en Maas trad de provincie na onze procedures eindelijk handhavend op tegen een varkensbedrijf dat zonder natuurvergunning had uitgebreid.

--In Someren gingen we in beroep omdat de provincie weigerde om te handhaven bij het zonder natuurvergunning uitbreiden van een rundveehouderij. Bij een pluimveehouderij speelde een dergelijke handhavingskwestie al vanaf 2016 en dit kwam vaak in het nieuws. Na vele procedures bij de Raad van State legde de provincie in 2024 eindelijk een dwangsom op en werden de stallen leeggemaakt.

--In Venray trad de provincie in 2022 na onze procedures handhavend op, omdat een rundveehouderij had uitgebreid zonder natuurvergunning. De provincie weigerde echter om aan onze adviseur de proceskosten te vergoeden. In 2024 oordeelde de rechtbank dat dit wel moet.

De ammoniak-reducerende werking van diverse emissie-arme stalsystemen is vaak veel lager dan de officiële cijfers. Het theoretische rendement wordt alleen gehaald als alle bouw- en onderhoudsvoorschriften goed worden opgevolgd, wat in de praktijk veelal niet gebeurt

Naast bovengenoemde procedures m.b.t. veehouderijen heeft WBdP ook actie ondernomen in twee andere gevallen:

--We tekenden beroep aan bij de rechtbank Oost-Brabant tegen de afwijzing door het ministerie van ons handhavingverzoek betreffende de forse onderbemaling (wateronttrekking) zonder natuurvergunning op het terrein van vliegbasis De Peel.

--We dienden een handhavingverzoek in bij de provincies Limburg en Brabant betreffende het zonder natuurvergunning toepassen van pesticiden op percelen rondom de Natura2000-Peelgebieden waar lelies gekweekt worden.

Uit eigen onderzoek blijkt dat er een deken van pesticiden boven de Peel hangt, veroorzaakt door intensieve teelten (zoals lelies) in de randgebieden

Aanvoer Maaswater: geen goed idee

Het Waterschap doet een hydrologisch onderzoek in een gebied rond de Kokmeeuwenweg in Asten-Heusden. Het onderzoek moet uitwijzen of extra wateraanvoer via een nieuwe sloot naar dit gebied haalbaar is. Rond de Kokmeeuwenweg ligt een landbouwgebied van 500 hectare, op een steenworp afstand van de Grote Peel. In dit gebied vallen de sloten in de zomerperiode snel droog, een teken dat het grondwater te snel wegzakt. Dat heeft negatieve gevolgen voor de gewassen en voor de natuur. Het onderzoek richt zich nu op aanvoer van water vanuit de Zuid-Willemsvaart. Aanvoer van dit verontreinigde Maaswater via de Zuid-Willemsvaart richting de Peel lijkt ons echter geen goed plan. Stoppen met waterintensieve teelten en met beregening is een veel beter idee.

Kenmerk van een hoogveengebied:

AANTREKKELIJK VOOR WATERVOGELS

Weer drie nieuwe broedvogels

Het melden van nieuwe broedvogels in onze jaarverslagen lijkt bijna een vaste rubriek te worden. In 2016 meldden we de lepelaar en kluut als nieuwkomer. In 2017 volgde de draaihals en in 2018 konden we vol trots de kraanvogel als super mooie aanwinst met u delen. In 2024 was het opnieuw raak en vestigden zich twee nieuwe sierlijke soorten uit dezelfde vogelfamilie; de koereiger en de kleine zilverreiger. Beide soorten kwamen in de Banen bij Nederweert tot broeden. Het zijn niet alleen nieuwe broedvogels voor de Peel, maar ook voor Limburg! Voor de bescherming van het Natura2000-gebied de Banen heeft de Werkgroep zich steeds ingezet. In de jaren negentig zorgden we ervoor dat met de voorgenomen opschoning van de venbodem de oorspronkelijke veenlagen werden gespaard. Later voerden we succesvol actie om illegale drainages op de omliggende landbouwgronden te stoppen en te ontmantelen. Dat maakte de weg vrij om het gebied uit te breiden en de Rietbeek om te leiden. Deze beek voert voedselrijk landbouwwater aan, dat de kwetsbare natuurwaarden aantast. Voorts werden door de overheid ten onrechte afgegeven milieuvergunningen voor uitbreiding van de intensieve veehouderijen rond het gebied met succes aangevochten. Al deze acties resulteerden erin dat het huidige gebied hydrologisch een stuk robuuster is geworden. Hiermee werd de kiem gelegd voor een succesvolle ontwikkeling van de broedvogelstand in het gebied. Met als parel

Kleine zilverreiger

Koereiger

de twee nieuwe reigersoorten die er afgelopen jaar neerstreken. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat beide soorten gevoelig zijn voor strenge winters en dat de klimaatverandering ertoe heeft bijgedragen dat deze van origine Zuid-Europese soorten zich hier konden vestigen.

Heel bijzonder was de ontdekking van vier nesten van de kwak in de Deurnsche Peel. De kwak is in Nederland een schaarse broedvogel (ca. 45 paren). In 2002 was er een incidenteel broedgeval in de buurt van de Peel, maar met deze 4 broedgevallen in de Deurnsche Peel mogen we de kwak hier ook wel verwelkomen als 'nieuwe' broedvogel. De Peel was in 2024 sowieso een walhalla voor de reigerachtigen. Van de acht reigersoorten die nu in Nederland broeden, werden er maar liefst zes in de Peel als broedend of mogelijk broedend vastgesteld! Naast de genoemde kwak, kleine zilverreiger en koereiger werd ook het broeden van de roerdomp en de blauwe reiger geconstateerd. Tot slot werd in het Grauwveen een roepend mannetje van de eveneens zeldzame woudaap gehoord. Dit is een aanwijzing dat deze soort er mogelijk ook gebroed heeft. In het lijstje ontbreken nog de grote zilverreiger en de purperreiger. In de winter is de zilverreiger al een algemene verschijning geworden in de Peel en de purperreiger doet het goed in Nederland, zodat het niet uitgesloten is dat deze soorten binnenkort ook in de Peel tot broeden komen.

Kwak

Colofon

Redactie: Otto Plantema, Marianne van de Ven
Vormgeving: Jan van de Kam
Beeld: Jan van de Kam, Otto Plantema
Verder werkte mee: Wim van Opbergen
Verspreiding: Will Backx

Voor de Peel zingen wij het hoogste lied

Sinds 1978 is Werkgroep Behoud de Peel al strijdvaardig en actief met het behoud en herstel van de Peelgebieden. WBdP is een vrijwilligersorganisatie en blijft voor al dit werk nagenoeg volledig afhankelijk van de steun van donateurs.

Daarom wijzen we weer graag op ons rekeningnummer hieronder. Op onze website vindt u onder 'donatie' ook een doneerknop.

Omdat onze stichting een ANBI-instelling is, kunt u de schenking bij uw aangifte IB in mindering brengen. Er is ook de mogelijkheid om een periodieke schenking te doen gedurende ten minste 5 jaar. In dat geval is het voor de belasting volledig aftrekbaar, zonder drempel.

Mocht u zo'n periodieke schenking willen doen, dan kunt u dat via een email aan info@wbdp.nl laten weten.

Wij bedanken alle gulle gevers, die ons werk mogelijk maken.

Werkgroep Behoud de Peel
Postadres: Lavendelheide 27, 5754 EA Deurne
Telefoon: 0493-319610 E-mail: info@wbdp.nl
Facebook: Behoud de Peel
IBAN: NL25 TRIO 0338 4953 47 t.n.v
Werkgroep Behoud de Peel, Deurne
Website: www.wbdp.nl

